

PS-VI.431.2.2.2021.AB

**Pani
Iwona Nowakowska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Elku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.63.2021 z dnia 25 lutego 2021 r. /**akta kontroli str. 1**/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, delegatura Urzędu w Elku, w składzie:

1. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista, kierująca zespołem,
 2. Katarzyna Henryka Stefanowska - główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę doraźną w trybie uproszczonym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Elku, ul. Piłsudskiego 5, 19-300 Elk. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 1 marca 2021 r. i zakończono w dniu 2 marca 2021 r.

Przedmiot kontroli stanowiło: Sprawowanie przez PCPR w Elku kontroli nad rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka. Działalność organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie dokonywania okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego, w odniesieniu do podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej i małoletnich, o których mowa w piśmie z 18 lutego br. skierowanym przez Rzecznika Praw Dziecka, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020, poz. 821 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. Centrum/ PCPR/ Organizator/ kontrolowana Jednostka/ Jednostka - co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elku, ul. Piłsudskiego 5;
2. Dyrektor/ Dyrektor PCPR/ Dyrektor Centrum/ Dyrektor kontrolowanej Jednostki/ Dyrektor Jednostki - co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elku - panią Iwonę Nowakowską;
3. Kierownik/ Kierownik Działu - co oznacza: Kierownika Działu ds. Pomocy Dziecku i Rodzinie

– -----;

4. Regulamin/ Regulamin organizacyjny - co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elku*;
5. Regulamin kontroli - co oznacza: *Regulamin kontroli zewnętrznych przeprowadzanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elku*;
6. osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą/ rodzinna piecza zastępcza/ rodzina sprawująca pieczę zastępczą/ rodzina /rodzina zastępcza zawodowa/osoby prowadzące rodzinny dom dziecka - co oznacza: osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, o których mowa w piśmie z 18 lutego br. skierowanym przez Rzecznika Praw Dziecka do Wydziału Polityki Społecznej;
7. koordynator - co oznacza: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w ustawie, zatrudnionego w PCPR w Elku, pracującego z osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka;
8. specjalista - co oznacza: specjalistę pracy socjalnej, wykonującego zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w stosunku do rodziny zastępczej zawodowej, która nie była objęta opieką koordynatora;
9. plan/ plan pomocy - co oznacza: plan pomocy dziecku, w rozumieniu art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy;
10. ocena - co oznacza: ocenę sytuacji dziecka, w rozumieniu art. 129 ustawy;
11. Ośrodek/ Ośrodek Adopcyjny/ W-MOA - co oznacza: Warmińsko-Mazurski Ośrodek Adopcyjny w Olsztynie Filia w Elku;
12. Komisja/ Komisja Kwalifikacyjna - co oznacza: Komisję Kwalifikacyjną Warmińsko-Mazurskiego Ośrodka Adopcyjnego w Olsztynie Filia w Elku;
13. kwalifikacja - co oznacza: kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego, w rozumieniu art. 166 ust. 1 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2019 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną Jednostkę pod poz. 31. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Iwony Nowakowskiej – Dyrektora Centrum oraz ----- – Kierownika Działu ds. Pomocy Dziecku i Rodzinie, posiadającej stosowne upoważnienie Dyrektora do udzielania informacji w zakresie kontroli /**akta kontroli str. 2**/. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę dokumentacji, informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i specjalistę pracy socjalnej.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA Z KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych jednostki

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie przy ul. Piłsudskiego 5 w Elku jest jednostką organizacyjną Powiatu Elckiego. Szczegółową organizację oraz zasady jego funkcjonowania określa *Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elku*, przyjęty Uchwałą Nr 24.90.2019 Zarządu Powiatu Elckiego z 8 sierpnia 2019 r. /**akta kontroli str. 3-28**/. W strukturze PCPR wyodrębniono Dział ds. Pomocy Dziecku i Rodzinie, w którego skład wchodzi m.in. Zespół ds. Pieczy Zastępczej, wykonujący zadania organizatora pieczy zastępczej.

Jego zadania określono w § 21 ust. 2 ww. dokumentu. Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści Regulaminu.

W rozdziale IV Regulaminu Jednostki opisano organizację i zasady działalności kontrolnej. Ponadto, Zarządzeniem nr 5/2018 z 10 maja 2018 r. wprowadzono *Regulamin kontroli zewnętrznych przeprowadzanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elku*. Dookreślono w nim rodzaje kontroli, wskazano sposób powiadamiania kontrolowanej jednostki, jak i dokonywania czynności kontrolnych oraz ujęto zasady sporządzania dokumentacji pokontrolnej **/akta kontroli str. 29-32/**. Analiza Regulaminu kontroli wykazała, iż w § 5 nie ujęto zasad sporządzania dokumentacji pokontrolnej w przypadku kontroli przeprowadzanych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka. W ramach bieżącego instruktażu kontrolujący wskazali na zasadność ujęcia ww. podmiotów w Regulaminie kontroli.

Ustalono, iż Dyrektor Centrum posiada upoważnienie Zarządu Powiatu Elckiego do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi funkcjonującymi na terenie Powiatu Elckiego, o którym mowa w art. 38 b ust. 2 ustawy **/akta kontroli str. 33/**. Poza Dyrektorem PCPR, zgodnie z § 25, pkt 3 ppkt 2 Regulaminu, zadania kontrolne wykonują także upoważnieni pracownicy PCPR.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację -----

/akta kontroli str. 34,36/.

2. Ustalenia w zakresie sprawowania przez PCPR w Elku kontroli nad rodzinami zastępczymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka

W okresie objętym kontrolą opracowano następujące plany kontroli:

- *Działalność kontrolna Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elku na rok 2019 /akta kontroli str. 38-40/*,
- *Działalność kontrolna Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elku na rok 2020 /akta kontroli str. 41-43/*.

Analiza planu kontroli na rok 2019 wykazała, iż pod poz. 2 w rubryce „kontrola funkcjonowania rodzin zastępczych zawodowych” jako osoby odpowiedzialne wskazano: ówczesnego Kierownika Działu ds. Pomocy Dziecku i Rodzinie oraz pracowników socjalnych. Ustalono, iż kontrole przeprowadzane były przez specjalistę pracy socjalnej, który posiadał stosowne upoważnienie **/akta kontroli str. 44/**. Z poczynionych ustaleń sporządzał notatki służbowe. Kontrola przeprowadzona -----miała miejsce 11 lutego 2019 r.,

----- Druga wizyta kontrolna odbyła się 25 czerwca 2019 r. Rozmawiano wówczas z małoletnimi dziećmi

przebywającymi w rodzinie zastępczej. Nie sformułowano zastrzeżeń co do funkcjonowania rodziny. Wizyta kontrolna ----- odbyła się 27 maja 2019 r. Zweryfikowano warunki mieszkaniowe, w trakcie wizyty rozmawiano z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej i stwierdzono, iż potrzeby małoletnich są w rodzinie zaspokajane. W funkcjonowaniu rodziny nie zauważono nic niepokojącego **/akta kontroli str. 45-48/**.

Ustalono, że w 2020 r. kontrole rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka, zgodnie z upoważnieniami, przeprowadzone zostały przez Kierownika Działu, inspektora w PCPR oraz specjalistę pracy socjalnej **/akta kontroli str. 49,51/**. Przeprowadzono je zdalnie, ----- zostali o niej poinformowani **/akta kontroli str. 50,52/**. Czynności kontrolne w obu rodzinach przeprowadzono 14 grudnia 2020 r. i na ich podstawie sporządzono wystąpienia pokontrolne. Kontrola w obu przypadkach obejmowała realizację przez rodziny zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Wystąpienia pokontrolne zawierały informacje dotyczące osób przeprowadzających kontrole, przedmiotu kontroli, ustaleń jakie poczyniono oraz ewentualne zalecenia pokontrolne. W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości, nie wydano zaleceń **/akta kontroli str. 53-56/**. Stwierdzono, że sporządzone dokumenty pokontrolne nie zawierały podpisu Dyrektora. W ramach bieżącego instruktażu wskazano na konieczność podpisywania przez niego wystąpienia pokontrolnego, do czego obliguje § 25, pkt 3 Regulaminu organizacyjnego.

Przepisy art. 128 pkt 2 ustawy wskazują, iż Organizator winien dokonywać oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka. W myśl art. 134 ust. 2 ocena powinna być dokonywana nie rzadziej niż co 3 lata. W okresie objętym kontrolą takich ocen w przypadku ----- nie dokonano, bowiem zaplanowano je na 2021 r.

W dokumentacji ----- znajdował się dokument opracowany przez specjalistę pracy socjalnej pn. *Opinia dotycząca rodziny zastępczej zawodowej...* (tu ujęto dane osobowe i adres zamieszkania rodziny) z 19 listopada 2020 r., z którego wynika, iż rodzina ----- wywiązywała się z powierzonych zadań opiekuńczo-wychowawczych względem umieszczonych w niej dzieci **/akta kontroli str. 57-58/**.

Także dokumentacja ----- zawierała pozytywną opinię, sporządzoną przez koordynatora pieczy zastępczej z 14 grudnia 2020 r., z której wynika, ----- w sposób należyty wywiązywali się ze swoich obowiązków **/akta kontroli str. 59/**.

Zgodnie z art. 46 ust. 3 ustawy osoby prowadzące rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka są zobligowane do przedkładania co 2 lata zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa. Ponadto art. 76 ust. 4 pkt 3a ww. aktu prawnego obliguje organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do zapewnienia rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka badań psychologicznych. W obu przypadkach stwierdzono, iż ww. wymóg został spełniony.

Analiza dokumentacji wykazała, iż w *Opiniach o posiadaniu predyspozycji i motywacji* ----- z 18 grudnia 2020 r. (-----) i z 26 stycznia 2021 r. (-----), opracowanych na podstawie rozmowy psychologicznej i badania kwestionariuszowego CUIDA, wskazano, iż osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą wykazują umiejętności wychowawcze potrzebne do sprawowania opieki nad dziećmi **/akta kontroli str. 61-68/**.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy, rodziny zastępcze zawodowe i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ustalono, iż ----- współpracowała z koordynatorem od 3 stycznia 2018 r. Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że koordynator pozostawał z rodziną w stałym kontakcie zarówno osobistym (wizyty w środowisku i na terenie PCPR), jak i telefonicznym. Odnotowywał to w dokumencie „*Dziennik pracy z rodziną zastępczą i dziećmi umieszczonymi w rodzinie*”, a od 2020 r. w „*Karcie czynności koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej dotyczącej...*”, w której wskazywał m.in. datę, rodzaj czynności, przebieg współpracy/uzyskane informacje oraz ustalenia. Karta ta opatrzona była podpisem rodziny i koordynatora **/akta kontroli str. 69-80/**.

Przepisy art. 77 ust. 1a ustawy stanowią, iż w stosunku do rodzin zastępczych nieobjętych opieką koordynatora, jego zadania wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Ustalono, że od września 2015 r. zadania koordynatora w stosunku ----- realizował specjalista pracy socjalnej. Czynności podejmowane w ramach wizyt w środowisku ujmował w „*Dzienniku pracy z rodziną zastępczą i dziećmi umieszczonymi w rodzinie*”, który zawierał m.in. datę, godzinę, przebieg współpracy oraz podpis rodziny. Ponadto ich szczegółowy przebieg opisywany był w notatkach służbowych **/akta kontroli str. 81-88/**. Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą miały miejsce trzy wizyty. Specjalista, w ustnych wyjaśnieniach, przyjętych do protokołu, wskazał: „-----” **/akta kontroli str. 89/**.

W ocenie zespołu kontrolnego zasadnym jest ujmowanie informacji oraz ustaleń pozyskanych podczas telefonicznych rozmów z rodziną w „*Dzienniku pracy z rodziną zastępczą i dziećmi umieszczonymi w rodzinie*”, prowadzonym przez specjalistę, co odzwierciedli ciąg podejmowanych działań w stosunku do rodziny i pozwoli na ogląd całokształtu jej sytuacji i umieszczonych w niej dzieci.

3. Działalność organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie dokonywania okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i zgłaszania dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodka adopcyjnego

Analizie poddano dokumentację dotyczącą oceny sytuacji dziecka małoletnich: -----
----- **/akta kontroli str. 91-162/**.

Ustalono, iż Dyrektor kontrolowanej Jednostki, działając z upoważnienia Starosty Ełckiego, zgodnie z art. 15 zzzzzk ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r., poz. 695), zarządzeniem nr 06/2020 zawiesił z dniem 20 kwietnia 2020 r. dokonywanie ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 76 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Następnie zarządzeniem nr 08/2020 z dnia 01 października 2020 r. przywrócił dokonywanie ww. ocen. W zarządzeniu tym wskazano, iż oceny będą się odbywały poprzez konsultację telefoniczną z rodziną zastępczą, pedagogiem szkolnym, kuratorem, przedstawicielem ośrodka adopcyjnego **/akta kontroli str. 163-164/**.

Analiza przedłożonej dokumentacji z okresu objętego kontrolą wykazała, iż oceny sytuacji dziecka nie były dokonywane w składzie określonym w art. 130 ust. 1 ustawy, tj. odbywały się bez udziału:

- psychologa i pedagoga (dotyczy oceny sytuacji: ----- dokonanej 29 maja i 21 listopada 2019 r.),
- pedagoga (dotyczy oceny sytuacji ----- dokonanej 5 czerwca 2019 r.),
- psychologa (dotyczy oceny sytuacji: ----- dokonanej 3 listopada 2020 r.),
- przedstawiciela ośrodka adopcyjnego (dotyczy oceny sytuacji ----- dokonanej 5 grudnia 2019 r. oraz 30 listopada 2020 r.).

Dyrektor PCPR w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż „(...) *W dniu 03.11.2020 r. została omówiona sytuacja ----- z psychologiem i pedagogiem PCPR w Elku, która jest potwierdzona w karcie czynności koordynatora z dnia 3.11.2020 r. Psycholog PCPR w Elku nie mógł uczestniczyć osobiście we wszystkich omawianych ocenach syt. ----- z powodu wykonywania innych czynności służbowych określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*”. Ponadto kontrolującym przedłożono wskazaną przez Dyrektora „Kartę czynności” z której wynika, że sytuacja ----- został omówiona m.in. z psychologiem. **/akta kontroli str. 166-167/**. W opinii kontrolujących, dokumentacja potwierdzająca uczestnictwo psychologa w posiedzeniu, winna być przechowywana wraz z dokumentacją dotyczącą oceny dzieci, co umożliwiłoby wgląd w całość ich sytuacji.

Dyrektor wyjaśniła także, iż „(...) *Wobec ocen sytuacji ----- dokonanych w dniach 29.05.2019 r. oraz 21.11.2019 r. PCPR informuje, że nie było możliwości by pedagog oraz psycholog uczestniczyli w zespole z uwagi na inne pilne obowiązki służbowe. Jednocześnie nadmieniamy, że konsultacje ze specjalistami odbywają się w innych możliwych terminach. (...) W odniesieniu do oceny sytuacji dziecka – -----, która odbyła się w dniu 05.06.2019 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elku informuje, że w spotkaniu uczestniczyła pani [tu wskazano imię i nazwisko] – przedstawiciel W-MOA Filia w Elku, która była zatrudniona na stanowisku pedagog, co też zostało udokumentowane w postaci podpisu w/w na druku oceny. (...) W nawiązaniu do sytuacji ----- PCPR informuje, -----*

*----- Podczas ocen sytuacji dziecka w dniach 05.12.2019 r. oraz 30.11.2020 r. ----- nie zapadły żadne wnioski świadczące o zmianie sytuacji w/w małoletniego, które byłyby istotne ----- . W związku z powyższym pracownik PCPR nie przeprowadzał konsultacji z właściwym Ośrodkiem Adopcyjnym” **/akta kontroli str. 169/**.*

Zgodnie z wyżej cytowanymi przepisami, obecność pedagoga oraz psychologa na posiedzeniu dotyczącym oceny sytuacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej jest obowiązkowa. W ocenie organu nadzoru, nie można potraktować udziału przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, który zatrudniony jest w tej jednostce na stanowisku pedagoga, jako spełnienie ww. wymogu, bowiem przepisy ustawy obligują określone osoby do udziału w ocenie, w tym przedstawiciela ośrodka adopcyjnego, jako osobę reprezentującą instytucję specjalizującą się w prowadzeniu procedur adopcyjnych.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę fakt, że ----- miał unormowaną sytuację prawną oraz był już zgłoszony do ośrodka adopcyjnego, udział w posiedzeniu dotyczącym oceny

sytuacji dziecka przedstawiciela instytucji zajmującej się prowadzeniem postępowań adopcyjnych, był w tym przypadku niezbędny.

Dokonanie oceny sytuacji dzieci, o których mowa powyżej, bez udziału osób określonych przepisami prawa, mogło skutkować nierzetelną oceną ich aktualnej sytuacji, niewłaściwymi ustaleniami dotyczącymi modyfikacji planu pomocy dziecku, a także błędną oceną zasadności dalszego pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Przyczyną powstałej nieprawidłowości była niewłaściwa organizacja posiedzeń do spraw oceny sytuacji dziecka.

Nadmienić należy, iż posiedzenia zespołu są planowe i Dyrektor PCPR winien tak zorganizować pracę specjalistów, aby zapewnić ich udział w dokonywaniu ocen. Po to oceny odbywają się kolegiально, aby wielopłaszczyznowo uwzględnić sytuację dziecka. Zapewnienie udziału w ocenie wszystkich osób/podmiotów, o których mowa art. 130 ust. 1 ustawy, pozwoli na dokonanie jej w sposób rzetelny i zgodny ze stanem faktycznym oraz rzeczywistą sytuacją dziecka. Każda z tych osób/podmiotów, z uwagi na posiadany charakter wiedzy oraz zakres obowiązków, przedstawia bowiem swoje stanowisko z innej perspektywy.

Z przedłożonych informacji, stanowiących **akta kontroli str. 36**, wynika, -----

----- /akta kontroli
str. 171-172/.

Ustalono, że -----

----- /akta kontroli str.
34-35/.

Sytuacja prawna -----

----- /akta kontroli str. 171/.

----- /akta
kontroli str. 180-183/.

-----/akta kontroli str. 89-90/.

Ustalono, że w przedłożonej kontrolującym dokumentacji -----

----- /akta kontroli str. 184-185/.

Ponadto w aktach -----

----- /akta kontroli str. 175-176/.

Jak wynika z przyjętego do protokołu ustnego oświadczenia koordynatora -----

----- /akta

kontroli str. 186-187/. Poinformowała ponadto, -----

----- niemniej jednak PCPR nie posiada w dokumentacji postanowienia w tym zakresie. W bieżącym instruktażu wskazano, iż taki dokument winien znajdować się w dokumentacji dzieci, ----- i ma to znaczący wpływ na ich sytuację, a także dalszy pobyt w pieczy zastępczej.

Z informacji przedłożonych przez Dyrektora kontrolowanej Jednostki wynika, -----

----- /akta kontroli str. 34/.

W dokumentacji przedłożonej kontrolującym znajdowały się oświadczenie -----

----- /akta kontroli str. 188-189/.

Kontrolujący poprosili Dyrektora Jednostki o wyjaśnienie jakie działania podjęto w stosunku do -----
w związku z udostępnieniem informacji o dzieciach osobom postronnym, wyjaśniła: -----

-----/akta kontroli str. 191/. W dokumentacji przedłożonej kontrolującym znajdowała się notatka ze spotkania, o którym mowa powyżej /akta kontroli str. 192/.

Z informacji przekazanych przez Dyrektora oraz z poczynionych ustaleń wynika, że -----

-----/akta kontroli str. 191-192/. -----

----- Przepisy art. 32 ust. 2 ustawy wprost wskazują, iż **pieczę zastępczą organizuje powiat**. W tym przypadku za zapewnienie zastępczego środowiska dla małoletnich odpowiadała kontrolowana Jednostka. Ponadto art. 154 ust. 1 ww. aktu prawnego stanowi, że prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka, zwanych dalej „kandydatami do przysposobienia dziecka”, **stanowi wyłączną kompetencję ośrodka adopcyjnego**. Nadmienić należy również, iż zgodnie z art. 7 ustawy, podmioty i osoby realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej przetwarzają dane osobowe osób, do których stosuje się niniejszą ustawę, oraz członków ich rodzin **w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z niniejszej ustawy**. Ponadto są obowiązane do zachowania w tajemnicy informacji o osobach, do których stosuje się niniejszą ustawę, oraz członkach ich rodzin, w tym informacji o udzielonej tym osobom pomocy i świadczeniach-----

Przyczyną powstania obu stwierdzonych nieprawidłowości jest niedostateczny nadzór Dyrektora nad realizacją zadań w tym zakresie, co skutkowało -----

----- /akta kontroli str. 102, 115-116/. Niemniej

jednak, Ośrodek Adopcyjny, -----

W związku z zapisem zawartym w dokumentach dotyczących ocen -----
----- w zakresie rozważenia zmiany ich środowiska, przeanalizowano plany pomocy dziecku,
o których mowa w art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy, a także ich modyfikacje (dalsze działania podjęte
przez rodzinę zastępczą). Ustalono, iż plany te opracowano 29 maja 2019 r., a jako główny cel
wskazano „*opieka i wychowanie do czasu uregulowania sytuacji prawnej dzieci*”/**akta kontroli
str. 193-208/**. Dyrektor poproszona o wyjaśnienie dlaczego nie zmodyfikowano planu pomocy
dziecku, skoro sytuacja małoletnich została uregulowana na początku 2020 r., wyjaśniła:

----- **/akta
kontroli str. 209-210/**. W ocenie zespołu kontrolnego 4 miesiące od dnia przeprowadzenia oceny
ww. dzieci, to aż nadto czasu na dokonanie modyfikacji planów, zgodnie z poczynionymi
ustaleniami. Stanowi to duże zaniedbanie.

Analizie poddano także plan pomocy dziecku sporządzony -----, którego
głównym celem było „*przygotowanie dziecka do procesu adopcji*”/**akta kontroli str. 211-213/**.
Nie zawierał on daty jego opracowania oraz podpisu asystenta rodziny/osoby prowadzącej pracę
z rodziną. Z uwagi na brak daty na ww. dokumencie trudno było ustalić kiedy został opracowany.
Przeanalizowano również plany pomocy -----, które opracowano 24 kwietnia 2018
r. W obu przypadkach jako cel główny ujęto: „*wychowanie i opieka w pieczy zastępczej do
usamodzielnienia*”. Plany zawierały modyfikacje -----
-----/**akta kontroli str. 214-229/**.

Modyfikacje planów pomocy ----- nie zawierały dat ich
sporządzenia, ani też podpisów osoby, która je sporządziła, a także rodziny zastępczej/osób
prowadzących rodzinny dom dziecka oraz podpisu asystenta rodziny/osoby prowadzącej pracę z
rodziną. Brak potwierdzenia udziału ww. osób w modyfikowaniu planu pomocy dziecku budzi
wątpliwości, czy opracowano go zgodnie z regulacjami ujętymi w ustawie.

Przyczyną powstania nieprawidłowości było zaniedbanie obowiązków koordynatora
i niedostateczny nadzór Dyrektora nad realizacją zadań w tym zakresie, co mogło mieć znaczący
wpływ na zaspokojenie potrzeb małoletnich i skutkowało podejmowaniem w stosunku do nich
niezaplanowanych działań oraz narażeniem dzieci na kontakt z osobami, które nie przeszły
procesu kwalifikacji na rodzinę zastępczą /rodzinę adopcyjną.

Ponadto, plany pomocy dziecku, o których mowa powyżej, nie określały precyzyjnie
terminów realizacji zadań w nich ujętych tj. wskazywano np. *od początku przebywania w pieczy
zastępczej, na bieżąco*. W ocenie zespołu kontrolnego, doprecyzowanie terminów w znaczący

sposób usprawnia planowanie pracy z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz umożliwia monitorowanie realizacji poszczególnych zadań.

W toku kontroli zbadano także diagnozy psychofizyczne dzieci. Ustalono, iż diagnoza ----- została sporządzona 27 czerwca 2018 r. pn. *Ocena psychicznego rozwoju dziecka*, ----- . Taki też dokument posiadał ----- (opracowany 16 stycznia 2017 r. - ----- /akta kontroli str. 230-232/. W ocenie zespołu kontrolnego, biorąc pod uwagę zaburzenia w funkcjonowaniu i rozwoju ww. dzieci (jak wynika z analizowanej dokumentacji) zasadnym jest dokonanie aktualizacji diagnozy psychofizycznej, szczególnie w zakresie planowanych wobec dzieci oddziaływań, co pozwoli na podjęcie względem dzieci oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych i terapeutycznych adekwatnych do ich potrzeb.

W przypadku ----- *diagnozy psychofizyczne* sporządzono 19 grudnia 2019 r., - -----, 20 grudnia 2019 r. - ----- z 17 stycznia 2020 r. /akta kontroli str. 233-238/.

Ustalono ponadto, iż osoby ----- nie wносиły zastrzeżeń do decyzji Komisji Kwalifikacyjnej Ośrodka Adopcyjnego. Jak wynika z przyjętego do protokołu ustnego oświadczenia koordynatora -----

-----/akta kontroli str. 239/. -----

Zgodnie z obowiązującymi przepisami art. 33 pkt 2 c ustawy, do jednych z zadań podmiotów pieczy zastępczej należy nawiązywanie i podtrzymywanie bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczenia straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych. Co do zasady rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka winny zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie, a w szczególności (zgodnie z art. 40 ust. 1 pkt 7 ww. aktu prawnego) umożliwić kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej. W obowiązujących przepisach dużą troskę przykładają się do więzi rodzinnych. Zatem należy dokładać wszelkich starań, aby nie pozbawiać dzieci przebywających w pieczy zastępczej kontaktów międzyrodzeństwem, a tym bardziej nie dopuszczać do sytuacji ich rozdzielenia.

Biorąc pod uwagę wcześniejsze ustalenia zespołu kontrolnego, w których stwierdzono, -----

5. Uwagi i wnioski

Zebrany i zbadany w toku kontroli materiał dowodowy pozwala stwierdzić, iż nadzór prowadzony przez kontrolowaną Jednostkę w stosunku do -----
-----był niewystarczający. Doszło bowiem do sytuacji, w których udostępniono informacje o dzieciach osobom postronnym, a ww. rodziny przekroczyły swoje uprawnienia, podejmując działania w zakresie poszukiwania małoletnim zastępczego środowiska rodzinnego jakim jest rodzina zastępcza/rodzina adopcyjna.

Ponadto -----, w związku z działaniami podjętymi -----

Biorąc pod uwagę ustalenia kontroli rekomenduje się pouczenie rodzin zastępczych/ prowadzących rodzinne domy dziecka o ich zadaniach, do których realizacji zobowiązali się w momencie, kiedy tworzyli rodzinną pieczę zastępczą, aby mogli prawidłowo wypełniać powierzone im funkcje opiekuńczo-wychowawcze.

Wskazane jest dokumentowanie wszelkich podejmowanych działań w stosunku do rodzin sprawujących pieczę zastępczą i przebywających w nich dzieci, w tym także kontaktów telefonicznych z nimi, oraz dokonanych ustaleń, co będzie stanowiło odzwierciedlenie całokształtu sytuacji w rodzinie, a tym samym pozwoli na szybkie podjęcie działań w momencie, kiedy to np. rodzina zastępcza będzie podejmowała działania, które nie są zgodne z obowiązującymi przepisami prawa.

6. Zalecenia pokontrolne

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

1. Oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej dokonywać z udziałem wszystkich osób wskazanych w art. 130 ust. 1 ustawy.
2. Wzmocnić nadzór wewnętrzny nad realizacją zadań spoczywających na podmiotach rodzinnej pieczy zastępczej.

3. Nie dopuszczać do sytuacji udostępniania informacji o dzieciach przebywających w pieczy zastępczej osobom postronnym.
4. Plan pomocy dziecku modyfikować we współpracy z rodziną zastępczą oraz prowadzącymi rodzinny dom dziecka a także asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 2 ustawy.
5. W przypadku istotnych zmian w życiu dziecka niezwłocznie uaktualniać diagnozy psychofizyczne, ze szczególnym uwzględnieniem wskazań do dalszej pracy z dzieckiem.
6. Decyzje dotyczące zmiany środowiska zastępczego podejmować po dogłębnym przeanalizowaniu sytuacji dziecka.
7. Wzmocnić nadzór wewnętrzny nad sposobem prowadzenia i dokumentowania pracy z rodziną zastępczą i osobami prowadzącymi rodzinny dom dziecka.
8. Działania Organizatora, w odniesieniu do procedur związanych z przysposobieniem, podejmować we współpracy z Ośrodkiem Adopcyjnym.
9. Prowadzoną dokumentację opatrywać datą sporządzenia wpisu oraz podpisem osoby, która go dokonała.

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2020. poz. 821 ze zm.).

Z up. WOJEWODY WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Joanna Kastrau
Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego
w Olsztynie

Katarzyna Stefanowska
- Główny specjalista

Agnieszka Brzozowska
- Główny Specjalista